

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dem za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četr let 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge irvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Daležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnina. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Behopni se ne vračaja. Neznankovana pisma se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Vsprejemamo naročnino, iskanje in reklamacije.

Za inzerate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratno oglašje primerem popust. Iskrati se sprejemajo do sreče opoldna. — Nezaprite reklamacije se poštno prosta.

Štev. 3.

V Mariboru, dne 19. januarja 1905.

Tečaj XXXIX.

Želje slovenskih volilcev.

V deželnem zboru je sedel v preteklem zasedanju mož, o katerem bi se lahko dolgo dvomilo, ali je mutast ali ne. Bil je to od nemških meščanov, od socialdemokratov in Štajerčevih šnopsarjev izvoljeni župan slovenjebistriški, Albert Stiger. Ko je kandidiral, so plačani agitatorji kovali Stigerjeve zmožnosti v zvezde, toda komaj je sedel mož nekoliko tednov v deželnem zboru, spoznali so vsi, da so se hvalisane zmožnosti Stigerjeve nahajale samo v domišljiji razvnetih agitatorjev, v istini pa jih nikjer ni. Mož ni niti dovolj nadarjen, niti izobražen, da bi izpolnil upanje, ki so je stavili vanj zapeljani volilci.

Razven zaradi nekaterih predlogov za podpore, kakor jih prinese vsak poslanec seboj v zbornico, ni Stiger v deželnem zboru do zaključnja deželnega zbora, ki se je izvršilo dne 14. jan., izustil nobene besede, le proti koncu se je pokazal, da ni mutast, ampak da zna govoriti, če tudi bore slabo. Tudi dne 13. jan. se je vzbudil iz svojega spanja ter se javil za govor. In ko se mu je dovolilo govoriti, povspel se je celo tako daleč, da je povedal deželnemu zboru, katere so želje njegovih kmetov in delavskih volilcev. Rekel je, da si njegovi volilci želijo le znanja nemškega jezika, češ, ker je v znanju nemškega jezika rešitev za našega kmeta in delavca.

Cel deželni zbor je zastrmel nad to veliko modrostjo Stigerjevo. Zastopniki nemških de-

lavcev in kmetov so se natihem vprašali, kako to, da se našim kmetom in delavcem ne godi boljše, ko pa vendar vsi znajo nemški. Slovenski poslanci pa so pomilovalno gledali Stigerja ter menili: Ubogi Stiger, ti pa res znaš, kje našega kmeta čevelj žuli! Le poslanci nemških mest in bogati graščaki, ki jim je za kmeta in delavca sploh deveta briga, so plaskali neumnemu govoričenju Stigerjevemu.

Gospod Stiger, ali vaši volilci res nimajo najneje želje, nego da se jim dajo šole za učenje nemščine? Ali bodo vaši volilci dražje prodajali svoje pridelke, če bodo znali nemški? Ali bodo njihove njive in njihovi vinogradi bolj rodili, ali se bo njihova živina bolj debelila, ali bo jim treba manj davkov plačevati, ako bodo znali nemški? Kje je narod na svetu, ki bi pomagal kmetu in delavskemu stanu iz slabih razmer s tem, da bi ga učil tujih jezikov?

Slovenski volilci! Nepoklicani ljudje vas na ta način vodijo na kriva pota! Z lepo donečimi besedami vas hočejo omamiti ter vam zakriti svoje prave namere. Vcepiti vam hočejo popolnoma krive nazore, da vas bo iz sedanjih slabih razmer rešila le nemščina! Gotovo, dobro je, če človek zna več jezikov, če zna Slovenec tudi nemški. Mi nismo proti učenju tujih jezikov! A mi slovesno ugovarjamo proti govorjenju naših nasprotnikov, kakor da bi bila prihodnost naših kmetov in delavcev odvisna edinole od znanja ali neznanja nemščine! S tem zanašajo in vzdržujejo naši nasprotniki

med nami le prepri, mi se kregamo zaradi nemščine in slovenščine, Nemci pa si med tem kupujejo med nami lepa posestva in si zidajo lepe hiše, mi si razbijamo glave, Nemci pa se vesele pri polnih mizah!

Slovensko ljudstvo! Ne verjami svojim neprijateljem, ki te navdušujejo za reči, katere niso zadostno zdravilo za tvoje bolezn. Kmeti stan in delavski stan slabo stojita dandanes, a ne nemščina, ampak stanovska izobrazba, poznanje novodobnih gospodarskih razmer, podjeten duh in žilava, krepka volja bodo pomagale tem stanovom do sreče! Nismo proti učenju nemščine, a proti temu, da se našemu ljudstvu hoče vcepiti prepričanje, da je ta jezik edin rešitelj iz sedanjih zamotanih razmer! V istini se s takimi nezrelimi nazori med nami neti le prepri, ki nas potiska še globeje v nesrečo kakor že tičimo v njej! Slovensko ljudstvo! Misli trezno in ne daj se zapeljati na pota, na katerih ni rešitve za te!

Rusko-japonska vojska.

Na suhem.

Mnogo se sedaj govori o tem, ker so se pojavile na obeh straneh in za hrptom japonske armade kozaške čete. Dne 11. t. m. so napadli ti kozaški oddelki južno od Ljaojana japonske čete. V začetku so Japonci bežali, pozneje pa so dobili premoč, na kar so se Rusi umaknili. Istočasno so drugi kozaški od-

LISTEK.

Politično razmerje med avstrijskimi deželami in Ogrsko v 17. stoletju.

(Ob dvestoletnici Krucev predaval v Ljutomeru dne 27. nov. 1903. Fr. Kovačič.)

Grozen in usoden je bil 29. avgust leta 1526. za Ogrsko, za naše dežele in za ves krščanski svet. Mogočni sultan Soliman II je ta dan pri Mohaču do nog potolkel krščansko vojsko; na bojnem polju je obležalo 500 odličnih plemičev in do 20.000 vojakov, med njimi tudi sam ogrsko-hrvaški kralj Ludovik II. Na sledki te bitke so bili grozni in so jih hudo čutili tudi naši očetje več sto let. Hitro po mohački bitki je sultan vzel glavno mesto ogrskega kraljestva, Budim, in čez nekaj let je večji del Ogrske in Slavonije prišel v turško oblast. Turki so tako postali naši najbližji sosedi. Od naših gor in planin pa doli globoko v Azijo do Himalaje so sedaj goreli turški ognji. „Kolikor je zvezd na nebu in peska v morju, toliko ima naš veliki car vojske; spomladi vas bomo zopet obiskali“, tako so se norčevali Turki iz krščanskih poslancev.

Pa še druge zmešnjave so nastale vsled smrti kralja Ludovika, ki ni imel naslednikov. Ogrska in Hrvaška sta ostali brez kralja. Na Ogrskem je že prej bilo vse v neredu, ker se prevzetni velikaši niso nič zmenili za slabotnega kralja. Še hujsi nered je bil sedaj, ko sploh ni bilo nikakšnega gospodarja in so tudi obširna posestva mnogih velikašev, ki so padli v boju, ostala brez gospodarjev. Važno je bilo sedaj vprašanje: kdo bo nov kralj? Za ogrsko krono sta se potegovala zlasti dva kandidata: avstrijski nadvojvoda Ferdinand iz habsburške rodvine in pa erdeljski vojvoda Ivan Zapolja, eden najbogatejših in najvplivnejših ogrskih velikašev. Ferdinand je mislil, da ima pravico do ogrske krone, ker je pokojni kralj Ludovik II. imel njegovo sestro Marijo za ženo, on pa je imel za ženo Ludovikovo sestro Ano. Roko mlade vdovice je skušal dobiti Ivan Zapolja, da bi tako lažje prišel do ogrske krone in bi se pogodil s Ferdinandom. Toda ona je ponudbo odbila, pač pa so velikaši potegnili za Zapoljem. Dne 10. novembra 1526. so Ogrski saboru v Stolnem Belgradu enoglasno in z velikim oduševljenjem izvolili Ivana Zapolja za svojega kralja ter ga kronali s krono sv. Štefana. Ko se je zbranim velikašem stavilo vprašanje: Hočete li Ferdinanda za svojega

kralja: so vsi z enim glasom zavpili: Nečemo za nič na svetu!

Drugacnih misli pa so bili Hrvati. Njim se je za kralja ponujal sam sultan Soliman ter jih vabil na svojo stran z lepimi obljubami. A Hrvati so Turke le predobro poznali in so s studom odbili to ponudbo.

Na novega leta dan 1527. so se sešli v Cetingju in so izbrali avstrijskega nadvojvoda Ferdinanda za svojega kralja, ki je že bil tudi češki kralj in lastnik notranje-avstrijskih dežel, t. j. Avstrije, Štajerske, Koroške in Kranjske. Hrvati so računali na to, da je avstrijski nadvojvoda kot neposredni sosed Hrvaške in Ogrske najbolj sposoben, da brani svoje dežele proti Turkom. Ker je bil vrh tega v ozki zvezi z nemškim cesarstvom, je bilo od njega upati zdatne pomoči in zašlombe.

Pa tudi na Hrvaškem je bila stranka, ki ni bila zadovoljna s Ferdinandom. Najprej je Krištof Frankopan sam želel postati kralj, a ko je bil Ferdinand izvoljen v Cetingju, je njegova stranka izvolila Ivana Zapoljo za hrvaškega kralja (dne 3. januarja 1527), vendar s pristavkom, da naj Frankopan z ozirom na Ferdinandove zasluge dela na to, da se oba kralja pogodita.